

November 2019 ~ Meer Amsterdammers dan ooit

Amsterdam heeft eind deze maand meer inwoners dan ooit tevoren! Naar schatting zijn het er op 30 november 873.200. Het record van 872.428 inwoners op 1 januari 1959 is daarmee verbroken.

Strikt genomen kan het inwonertal pas achteraf worden vastgesteld, als ook alle nagekomen overlijdens- en verhuisberichten zijn verwerkt. Het gaat hier dus om een schatting, op basis van voorlopige cijfers tot en met eind oktober en de gemiddelde groei per maand in de afgelopen jaren.

10.000 per jaar

Sinds 2008 groeit Amsterdam met gemiddeld 10.000 inwoners per jaar. In de 10 jaar daarvoor kwamen er gemiddeld steeds zo'n 3.000 inwoners bij. Tot 2015 werd de groei vooral veroorzaakt doordat er meer geboorte was dan sterfte. De afgelopen paar jaar groeide het inwonertal vooral door de buitenlandse migratie.

Stadje in, stadje uit

De afgelopen decennia werd de stad steeds populairder, maar dat is niet altijd zo geweest. Vanaf halverwege de jaren '60 verloor Amsterdam 20 jaar lang gemiddeld 10.000 inwoners per jaar doordat mensen weggingen uit de stad. 1973 was het dieptepunt: er vertrokken toen 20.000 inwoners.

De afgelopen paar jaar verruilden weer meer gezinnen de stad voor een woonplaats in de regio. In 2018 gingen er zelfs nog meer mensen weg dan in 1973. Tegelijkertijd kreeg Amsterdam er meer inwoners vanuit het buitenland bij dan ooit en zette de bevolkingsgroei verder door.

Zie verder: <https://www.amsterdam.nl/recordaantal-inwoners/>

1930 ~ Mooi Amsterdam

Meer historische filmbeelden van Amsterdam:
<https://www.youtube.com/user/filmbeeldenamsterdam>

Carl Haarnack - Buku - Bibliotheca Surinamica ~ Amsterdamse uitgevers en de Surinaamse Bibliotheek

Een wandeling door Amsterdam en door de Surinaamse boekenkast

Wie een wandeling door Amsterdam maakt en goed om zich heen kijkt ziet dat Suriname altijd dichtbij is. Kijk maar naar de gevels van de grachtenpanden of de gebouwen van de West-Indische Compagnie.

Maar er ligt natuurlijk ook een minder tastbare geschiedenis die de banden met

de voormalige kolonie Suriname duidelijk maken. Het is opvallend dat op slechts één vierkante kilometer in het centrum van Amsterdam de voetsporen liggen van de uitgevers van de belangrijkste werken uit de Surinaamse bibliotheek die in Nederland zijn uitgegeven. Deze uitgevers en de Surinaamse boekenkast staan in dit stuk centraal.

Aan het eind van de 18e eeuw telde de kolonie zo'n 50.000 inwoners waarvan er slechts 3000 tot de blanke Europese bevolking konden worden gerekend. Over de Europese bevolking van de kolonie werden in de regel weinig postieve verhalen verteld. Ze zou bestaan uit de grootste zuiplappen en de verachtelijkste wezens. Natuurlijk waren veel werklieden en soldaten in Europa geronseld uit arme, ongeletterde groepen. Een groot deel was naar de kolonie gekomen om galg en rad te ontlopen; mensen die hun schulden niet meer konden terugbetalen, dieven, verkrachters en moordenaars. Daarnaast werd reeds in die tijd het immorele gedrag van de blanken scherp bekritiseerd (dominee J.G. Kals - 1733); behalve dat de kolonisten de negers mishandelen geven de kolonisten zich over aan dronkenschap en aan de zonde van "Hoerereije ende egtbreuk" met negerinnen en indiaanse vrouwen. Hij noemde de wijze waarop blanken mannen negermeisjes uitzoeken op de slavenmarkt, stuitend.

Lees verder: <https://bukubooks.wordpress.com/2012/01/22/uitgevers/>

Paul Dijstelberge ~ De Cost en de Baet. Uitgeven en drukken in Amsterdam rond 1600

Inleiding

In 1578 vond in Amsterdam de fluwelen revolutie plaats die onder de naam 'Alteratie' in de geschiedenisboeken kan worden teruggevonden. Tot dat jaar was de regering behoudend katholiek, in 1578 sloot de stad zich aan bij de Opstand. Ballingen keerden terug en na de val van Antwerpen, in 1585, werden zij gevolgd door protestantse vluchtelingen uit de zuidelijke Nederlanden. De stad veranderde binnen enkele decennia van een regionaal georiënteerde provinciestad in een internationaal handelscentrum. Het inwonertal verviervoudigde van 10.000 tot meer

dan 40.000.

In het laatste decennium van de 16e eeuw vestigde zich een relatief groot aantal drukkers en uitgevers in Amsterdam was er in het midden van de eeuw slechts één uitgever, in de laatste jaren van de eeuw waren het er gemiddeld twintig. Sommigen van hen waren eerder elders actief geweest, anderen waren naar Amsterdam gekomen om er het redelijk gecompliceerde en vooral kapitaalintensieve bedrijf te leren uitoefenen. Centraal in dit gemêleerde gezelschap stond de grote en kapitaalkrachtige uitgever Cornelis Claesz. Met zijn grote fonds, opgebouwd tijdens een lange en vruchtbare carrière, is hij de belangrijkste Nederlandse uitgever in de periode voor de opkomst van Blaeu en, later, de Elzeviers.

Het is de wereld van Claesz, en zijn collega's die in dit artikel centraal staat. Ik wil echter vooral tonen hoe boeken in de 16e eeuw werden geproduceerd en ingaan op de verhouding tussen uitgever en auteur.

Complete tekst: <https://www.dbnl.org/tekst/php>

De burgemeester is verhuisd. Joop Tartaud 1937-2017

Joop Tartaud 1937-2017

Het zit erop voor Ome Joop. Tachtig jaar is ie geworden.

Oom Joop, de burgemeester van de Reestraat.

Joop die jaar in, jaar uit een paar keer per dag binnenwandelde bij Koffiehuis De Hoek.

In 1956 kwam hij met zijn Loes in de Reestraat wonen. Loes was de dochter van de eigenaren van het verhuisbedrijf dat in die straat zat. Eerst hielp Joop op drukke dagen de Egthuysens, later kwam hij in dienst bij de schoonfamilie.

Oom Joop had Loes al een tijdje in de smiezen. 'Ze liep kwitanties voor het bedrijf', vertelt oom Joop in het interview met Margit Willems*. 'Een koket meisje, kopje kleiner dan ik, gebreid mantelpakje, en leuk!'

En dus sprak hij haar op een dag maar es aan. Zo is het gekomen.

Een paar jaar geleden is Loes overleden. Dat leverde een dipje op. Maar Joop was een doorzetter. Bij de pakken neerzitten doe je niet.

De burgemeesterstitel heeft Joop verdiend door op ieder moment klaar te staan voor iedereen in de Reestraat. Een boodschap, even een bank takelen, een opgewekt verhaal als de dag wat grijs was.

Verhalen had ie zat. Over zijn roerige schoolgang, oom Joop heeft op vier

ambachtscholen gezeten. Sterke verslagen over zijn carrière als judoka en motorcoureur. Over al die landen die hij bezocht had. Tenminste volgens die verhalen.

Maar vooral het verhuizen leverde mooie verhalen op. Verhuizen is namelijk het mooiste vak van de wereld. Volgens Joop.

Oom Joop die op een vroege ochtend vertelde dat ie één keer in zijn leven een prijs had gewonnen: een enkele reis Parijs. De zwemvereniging had geen geld voor een retour. Onze vraagtekens werden weggewuifd. 'Het gaat om het idee.'

Joop die verslag deed van een demonstratie waar de premier sprak, maar meldde dat hij niet wist wat de man gezegd had. 'Ik was vergeten mijn hoorapparaat in te doen.'

De laatste weken kwam hij alleen nog 's ochtends vroeg in het koffiehuis. Maar hij ging niet meer aan de vaste tafel zitten. Als een oude olifant trok ie zich terug aan het tafeltje bij het raam. Keek hij naar zijn koffie en nog één keer naar zijn Reestraat, naar zijn Prinsengracht.

'Tot zo', zei ie bij het weggaan. Net als al die jaren daarvoor. Alleen nu zachtjes. Hij en wij wisten dat de dag dichterbij kwam dat hij Loes weer zou zien. Daarboven.

Tot zo, oom Joop.

Neem er samen maar eentje vanavond. Doen wij dat hier beneden.

*Het interview met Joop is te lezen in Margit Willems ~ Onverslijtbaar. Verhalen over het leven in Amsterdam. Uitg. Bas Lubberhuizen 2017. ISBN 9789059374829

Paula Bermann ~ Deze ontspoorde wereld - 29 augustus 1941

29 augustus 1941 - Weer een vreselijke week achter de rug. Vorige week woensdag stond 's avonds het alarmerende bericht in de krant dat wij Joden vanaf zondag allemaal met de davidster (geel) op straat moeten lopen. Getekend dus. Het trof ons als een bliksemschicht, vooral de kinderen. Ik pas me direct aan, wil door mijn gelaten houding de kinderen moed geven, want van de nazi's verwacht ik alles - zelfs vandaag of morgen een pogrom. Hans was direct woest, wilde in de eerste opwinding domme dingen doen, maar na rijp beraad, waarbij hij zijn koele zakelijke verstand liet werken, kwam hij zelf tot het inzicht dat je niets kunt afdwingen bij dit schrikbewind. Je moet bukken voor deze tirannie, of je wilt of niet. Tegenstand is zinloos, alleen de dood loert op je en daarom moet je je schikken in je lot. Je bent vogelvrij en gevangen.

Uit: Paula Bermann - Deze ontspoorde wereld. Oorlogsdagboek.

Woord vooraf: Arnon Grunberg.

Bezorgd door Elma Drayer

Vertaald door Johan H. Winkelman

320 pagina's met illustraties

Uitgeverij Balans, Amsterdam, 2018. ISBN 978 94 600 3879 2